

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора
Курила Володимира Івановича на дисертацію
Келеберди Володимира Івановича на тему «Стадії в адміністративному
судочинстві України», подану на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і
процес; фінансове право; інформаційне право**

1. Ступінь актуальності обраної теми

Дисертаційне дослідження Келеберди Володимира Івановича на тему «Стадії в адміністративному судочинстві України», на перший погляд, є усім відомою темою. Однак, якщо проаналізувати сучасні наукові роботи, немає жодного комплексного монографічного дослідження щодо стадій адміністративного судочинства. Тобто, у дисертації автором дійсно саме вперше сформовано концептуальні засади та систему стадій адміністративного судочинства України.

Стадії є невід'ємною складовою адміністративного судочинства, вони умовно відокремлюють процесуальні дії учасників судового процесу у просторово-часовому вимірі. Дисертаційне дослідження Келеберди Володимира Івановича за своєю науковою та практичною цінністю є не лише актуальним, але й дуже важливим для вітчизняної адміністративно-процесуальної науки, у якій, донині, не було комплексно, системно та повно сформовано правової категорії «стадії судочинства». Окрім теоретичних положень, автором піднято низка практичних проблем реалізації адміністративного судочинства в Україні, та ґрунтовно запропоновано шляхи їх вирішення.

Викладені аргументи повністю переконують в актуальності, своєчасності та цілковитій необхідності дисертації Келеберди Володимира Івановича на тему «Стадії в адміністративному судочинстві України».

*2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій,
сформульованих у дисертації, їх новизна*

Дисертаційна робота характеризується системним підходом до предмету дослідження. Робота складається із вступу, трьох розділів, які об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Структура повністю відповідає цілям і задачам дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором. Обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації, підтверджується також критичним аналізом наявних літературних джерел юридичного та методологічного спрямувань.

Слід відзначити обґрунтованість наведених дисертантом висновків, які базуються на грамотному використанні сукупності методів і прийомів наукового пізнання, зокрема: діалектичний метод був основним та дозволив проаналізувати сучасний зміст стадій адміністративного судочинства, динаміку їх формування та на цій основі ґрунтовно сформулювати наукову новизну «вперше». Методи дедукції та індукції стали в нагоді при безпосередньому аналізі змісту стадій адміністративного судочинства України та виокремленні загальних окремих рис цих стадій. Системно-структурний метод використовувався при розкритті юридичної природи та внутрішньої ідейної складової стадій адміністративного судочинства України. Також при визначенні юридичної природи окремої зі стадій адміністративного судочинства як структурних частин адміністративного процесу використовувався метод функціонального аналізу. Метод класифікації використовувався при формуванні класифікації стадій адміністративного судочинства та принципів цих стадій. Метод документального аналізу застосовувався в більшості підрозділів щодо розгляду норм законодавства, які регламентують порядок та умови процесуальних дій на окремій стадії адміністративного судочинства. Методи аналізу та синтезу стали основою при вивченні позицій правників щодо окремих правових категорій в аналізованій сфері. Порівняльно-правовий метод застосовувався при компаративістичному аналітичному порівнянні деяких країн-учасниць ЄС у сфері формування стадій адміністративного

судочинства. Метод правотворчості дозволив сформувати авторські напрямки вдосконалення чинного законодавства, пов'язані зі стадіями адміністративного судочинства України. Завдяки соціологічно-статистичному методу було здійснено авторське соціологічне опитування щодо проблем в адміністративному судочинстві України.

Мета роботи полягає в тому, щоб на основі вивчення й узагальнення концептуальних основ, нормативних джерел і практики діяльності адміністративних судів здійснити комплексний системний аналіз змісту та процесуальних особливостей стадій адміністративного судочинства України, установити взаємозв'язки між ними, сформувати пропозиції та рекомендації щодо нормативного вдосконалення адміністративно-процесуального процесуального законодавства. Відповідною гарантією достовірності та теоретичної обґрунтованості наукових положень висновків та рекомендацій, сформульованих автором є вірно поставлена мета та завдання дослідження, логіка викладеного матеріалу. Виходячи з аналізу основної частини дисертації, мета дисертаційної роботи в ході виконання дослідження була досягнута, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

Структура дисертаційної роботи дозволила автору повно охопити предмет дисертаційного дослідження.

Справляє позитивне враження джерельна база роботи, адже нормативним підґрунтям дослідження є Конституція України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, Кодекс адміністративного судочинства України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, інші кодифіковані акти, закони України «Про виконавче провадження», «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», «Про судоустрій і статус суддів», «Про державну службу», інші законодавчі та підзаконні акти у сфері реалізації адміністративного судочинства. Емпіричну базу дисертації становлять судові рішення у сфері адміністративного судочинства, узагальнення практики адміністративних судів України, Європейського суду

з прав людини, органів державної виконавчої служби та інших суб'єктів публічної адміністрації. У ході підготовки дисертаційного дослідження використано особистий досвід роботи здобувача на посаді судді.

У вступі здійснюється обґрунтування вибору теми дослідження, зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, надано відомості щодо їх упровадження та апробації, а також щодо кількості публікацій, у яких відображено основні положення дисертаційного дослідження.

Розділ 1 «Теоретико-правові засади стадій в адміністративному судочинстві України» складається з двох підрозділів, у яких з'ясовано об'єктивно існуючу юридичну природу, принципи та здійснено класифікацію стадій в адміністративному судочинстві України. Здобувачем виявлено й узагальнено, що юридична природа стадій адміністративного судочинства є складною, що зумовлюється конструюванням внутрішньої побудови окремої стадії, особливостями та принципами стадій адміністративного судочинства. Внутрішня побудова стадії адміністративного судочинства формується через об'єднання процесуальних дій та правових елементів в єдину, обмежену просторово-часовим виміром, взаємозв'язану частину адміністративного судочинства.

Найповнішим є Розділ 2 «Зміст стадій адміністративного судочинства України», що складається з чотирьох підрозділів (підрозділ 2.3 складається з чотирьох пунктів), у яких розкрито адміністративно-процесуальну природу та процедури здійснення всіх стадій адміністративного судочинства України. Здобувачем розкрито адміністративно-процесуальну природу та процедури первинних стадій адміністративного судочинства України. З'ясовано юридичну природу розгляду справи по суті як основної стадії адміністративного судочинства України. Автором розкрито особливості апеляційних та касаційних проваджень в адміністративному судочинстві

України. Сформовано особливості перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами в Україні. Доведено, що провадження в Європейському суді з прав людини є факультативною надзвичайною стадією адміністративного судочинства України. Охарактеризовано виконання судових рішень в адміністративних справах як стадію адміністративного судочинства України.

Розділ 3 «Удосконалення засад та законодавства щодо стадій адміністративного судочинства України» складається із двох підрозділів, у яких здійснено компаративістичний аналіз зарубіжного досвіду деяких країн-учасниць ЄС і запропоновано напрямки удосконалення законодавства щодо стадій адміністративного судочинства України.

Завершується робота досить розгорнутими висновками, у яких на основі узагальнення концептуальних основ, нормативних джерел і практики діяльності адміністративних судів комплексно проаналізовано зміст та процесуальні особливості стадій адміністративного судочинства України, встановлено взаємозв'язки між ними, сформовано пропозиції та рекомендації щодо нормативного вдосконалення адміністративно-процесуального процесуального законодавства. Висновки дисертації є цілісними, логічними та обґрунтованими, відповідають меті за завданням дослідження та містять важливі теоретичні положення щодо вдосконалення концептуальних основ стадій адміністративного судочинства України.

3. Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, варто вказати, що дисертаційна робота за характером і змістом розкритих питань є новітнім комплексним системним дослідженням стадій адміністративного судочинства України. За результатами проведеного аналізу сформовано низку нових теоретичних та практичних положень, висновків та пропозицій.

Ознайомлення із науковим дослідженням дає підстави стверджувати, що основні положення і висновки, які виносяться здобувачем на захист, мають відповідний, високий ступінь наукової новизни. Дисертаційне дослідження має обґрунтовані та достовірні наукові висновки, які доповнюють існуючі позиції науковців або по-новому надають вирішення існуючих проблем стадій адміністративного судочинства України. Елементи наукової новизни сформульовані коректно, їх кількість та кваліфікаційні ознаки відповідають нормативним вимогам.

4. Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані та аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки і пропозиції можуть бути використані у:

- науково-дослідній сфері – для подальшого вдосконалення теоретичних положень діяльності адміністративних судів України;
- правозастосовній діяльності – використання одержаних результатів надасть змогу підвищити ефективність практичної діяльності адміністративних судів України, органів державної виконавчої служби та інших суб'єктів публічної адміністрації;
- освітньому процесі – матеріали дисертації використано під час підготовки навчальних матеріалів з дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного процесу», під час підготовки відповідних навчальних посібників, конспектів лекцій.

Отже, дисертаційна робота може виступати теоретичною основою для проведення науково-прикладних досліджень у сфері надання адміністративного судочинства України. Висновки та рекомендації, що сформовані автором, можуть бути враховані при вдосконаленні чинного національного законодавства.

5. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації

Основні положення та результати дисертаційного дослідження викладені у семи статтях, п'ять з яких – у фахових виданнях з юридичних наук, затверджених МОН України, та дві – у зарубіжних наукових виданнях.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження оприлюднено та обговорено на трьох міжнародних науково-практичних конференціях: «Георія і практика сучасної юриспруденції» (м. Київ, 7–8 грудня 2018 р.), «Вітчизняна юридична наука в умовах сучасності» (м. Харків, 15–16 березня 2019 р.), «Актуальні питання та проблеми правового регулювання суспільних відносин» (м. Дніпро, 6–7 березня 2020 р.).

Таке представлення результатів наукової роботи є достатнім. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає вимогам МОН України. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

Спрямованість науково-практичних конференцій, де відбувалася апробація дисертаційного дослідження, характер статей дисертанта, в яких відображено положення дисертації і результати проведених досліджень, повною мірою вказують, що дисертація пройшла належну апробацію та є самостійною науковою працею, що має завершений характер.

Ознайомлення з текстом дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом робота відповідає вимогам, що ставляться МОН України.

6. Питання для дискусійного обговорення та недоліки дисертаційної роботи щодо її змісту та оформлення

1. Потребує додаткового обґрунтування позиція автора, викладена у науковій новизні «вперше», що провадження в Європейському суді з прав

людини є факультативною надзвичайною стадією адміністративного судочинства України.

2. Таким, що немає наукової цінності є окремо виділений висновок автора до підрозділу 1.1 про те, що стадії є взаємозалежними та взаємодоповнювальними частинами адміністративного судочинства, модернізація їх класифікації в умовах розвитку адміністративно-процесуальних правовідносин дозволяє сформулювати теоретико-методологічні засади адміністративного судочинства.

3. У висновках до підрозділу 2.2 «Розгляд справи по суті як основна стадія адміністративного судочинства України» вказано, що відкриття розгляду справи по суті беззаперечно є складною процедурою. Чи вірною є позиція автора, що відкриття розгляду справи по суті не саме процедура, а не стадія або етап адміністративного судочинства?

4. У підрозділі 3.1 багато уваги було зосереджено аналізу компаративістичного досвіду. Потребує обґрунтування авторська позиція, зарубіжний досвід якої країни є найбільш вдалим для запозичення у вітчизняну модель адміністративного судочинства.

5. У додатках дисертації автором запропоновано авторський законопроект щодо внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України відносно визначення термінів. Чи не занадто «науковим» для чинного законодавства є авторське поняття, запропоноване у законопроекті?

Вищенаведені зауваження істотно не впливають на високі здобутки роботи, що є новим, актуальним та змістовним дослідженням.

7. Загальні висновки

Дисертаційна робота на тему «Стадії в адміністративному судочинстві України» є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, повнота та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам МОН України.

Отже, дисертаційна робота Келеберди Володимира Івановича на тему «Стадії в адміністративному судочинстві України», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її автор – Келеберда Володимир Іванович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07. – адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право.

Офіційний опонент –

**Завідувач кафедри адміністративного права
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
доктор юридичних наук, професор
Заслужений юрист України**

В. І. Курило

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу кадрів
М.В. Михайліченко
» _____ 20__р.